

Włodzimierz Zasadzki

Potencjał ekonomiczny gminy a modelowanie rozwoju lokalnego

Problemy Zarządzania, Finansów i Marketingu 17, 137-150

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WŁODZIMIERZ ZASADZKI

Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu

**POTENCJAŁ EKONOMICZNY GMINY
A MODELOWANIE ROZWOJU LOKALNEGO**

Wprowadzenie

Powołanie do życia w roku 1990 samorządu gminnego, a następnie – osiem lat później – w roku 1998 samorządu powiatowego i wojewódzkiego stworzyło nową jakościowo sytuację w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a zwłaszcza w procesie gospodarowania jego przestrzenią i wyznaczania oraz dążenia do celów rozwojowych. Celem nadrzędnym utworzenia samorządów jest kreowanie warunków do rozwoju lokalnych społeczności, co oznacza zwiększenie możliwości zaspokajania potrzeb wszystkich uczestników wspólnoty. Samorząd terytorialny został wyposażony w osobowość prawną i samodzielność finansową, co pozwala na dążenie do osiągnięcia ustalonych celów. Osobowość prawną oznacza bowiem, że samorząd terytorialny stał się podmiotem praw i obowiązków, posiadającym samodzielność decyzyjną, i w pełni ponosi odpowiedzialność za własne działania. Istotnym atrybutem samodzielności jest dysponowanie własnym majątkiem i względnie stałymi źródłami finansowania realizowanych zadań. Jedną z głównych zasad finansowania społeczności lokalnych jest prawo do posiadania własnych, wystarczających zasobów finansowych, którymi mogą swobodnie dysponować w ramach wykonywania nałożonych na nie zadań o charakterze publicznym oraz w celach rozwojowych.

Celem niniejszego artykułu jest wskazanie, że jedynie kompleksowe działanie, obejmujące długofalowe decyzje, podejmowane w ramach lokalnej polityki społeczno-gospodarczej, przy wykorzystaniu zobiektywizowanych metod analizy i oceny istniejącego potencjału oraz kształtowania się podstawowych czynników i uwarunkowań rozwoju, pozwala na skuteczne zarządzanie – bieżące i strategiczne – lokalną gospodarką.

1. Uwarunkowania rozwoju

Samorząd terytorialny jest wspólnotą obejmującą swym zasięgiem społeczność zamieszkującą dany obszar. Zajmując określony obszar, stanowi podmiotową wspólnotę lokalną, której odrębność wyraża się prawem do wybierania własnych władz samorządowych, zarządzających w imieniu wspólnoty majątkiem i zasobami. Tworzy to podstawy wspólnych interesów, koncepcji i planów wykorzystania zasobów, co przekłada się na możliwości rozwoju.

Szansę wiążą się również z prowadzeniem na szczeblu samorządu własnej polityki społeczno-gospodarczej i rozwojowej oraz realizacji strategii rozwoju, która uwzględnia zróżnicowanie przestrzenne danego obszaru. Do tego samorząd może wykorzystywać własne zasoby oraz zewnętrzne źródła finansowania. Zagrożenia wynikają natomiast z niedostatecznych możliwości finansowych oraz niewłaściwych i niestabilnych rozwiązań systemowych w zakresie finansowania zadań samorządu terytorialnego, braku wypracowanych i sprawdzonych procedur, metod i wykwalifikowanej kadry, umiejącej tworzyć i realizować strategię rozwoju. Te elementy utrudniają lub wręcz uniemożliwiają prowadzenie skutecznej i długofalowej polityki rozwoju, opartej między innymi na szansach stwarzanych przez wspólnotę terytorialną.

Dodatковым czynnikiem warunkującym rozwój jest zróżnicowanie przestrzenne. Szacuje się, że różnice w zasobności poszczególnych obszarów, liczone jako PKB przypadający na jednego mieszkańca, kształtują się dla województw jak 1 : 3, dla powiatów jak 1 : 7, natomiast dla gmin jak 1 : 14. Poziom i dysproporcje rozwoju poszczególnych obszarów w Polsce są znacznie większe aniżeli te, które występują w Unii Europejskiej. Pod względem jednak zróżnicowania potencjału ekonomicznego regiony w Polsce nie odbiegają od regionów większości państw członkowskich UE. Zasadniczym więc problemem jest nie tyle zróżnicowanie, ile niski potencjał ekonomiczny polskich regionów. Nawet najlepszy z nich nie osiągnął w 2000 roku poziomu 60% średniego

wskaźnika PKB na mieszkańca Unii Europejskiej. Najslabsze polskie regiony są klasyfikowane w ostatniej dwudziestce regionów europejskich¹.

Sam rynek, w przypadku znacznego zróżnicowania regionalnego i lokalnego, nie wyeliminuje tych wspomnianych różnic, istnieje nawet obawa, że może je pogłębić i utrwalić. W związku z tym szczególnego znaczenia nabierają polityka regionalna i lokalna stanowiące istotny element interwencyjnej działalności organów publicznych, w tym samorządów terytorialnych różnych szczebli. Są one wyrazem nie tylko solidaryzmu społecznego, wyrażającego się podejmowaniem szeroko zakrojonych działań na rzecz zmniejszenia nadmiernych zróżnicowań przestrzennych, przyśpieszenia rozwoju obszarów opóźnionych i poprawy warunków życia ludzi tam zamieszkujących, ale również – przez wykorzystanie instrumentów polityki ekonomicznej na szczeblu lokalnym i regionalnym – aktywizacji obszarów zacofanych i restrukturyzacji obszarów przemysłowych.

Rozwój powinien być zjawiskiem trwałym i zrównoważonym. Idea ta powstała na gruncie międzynarodowym. Na konferencji ONZ w Rio Janeiro w 1992 roku uchwalono *Agendę 21 – globalny program działań*. Zasadą, która została wpisana w ten dokument, jest „taki rozwój, który zapewni sprawiedliwe zaspokojenie potrzeb współczesnych społeczeństw bez naruszenia możliwości zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń”². Tak rozumiany rozwój winien się opierać na stałej poprawie jakości życia lokalnych społeczeństw wspartej zrównoważonymi czynnikami o charakterze społecznym, gospodarczym i ekologicznym oraz na konieczności podejmowania decyzji efektywnych gospodarczo, społecznie akceptowanych i przyjaznych środowisku naturalnemu. Rozwój gminy, powiatu czy województwa powinien odbywać się w taki sposób, aby nie naruszał żadnego z tych obszarów³. Należy podkreślić, że rozwój lokalny wynika z ciągłych zmian otoczenia, które kształtują potrzeby społeczności lokalnych. Jest on też wynikiem troski o lokalny rozwój gospodarczy. Jest to podstawa pożądanых zmian we wszystkich aspektach życia społeczeństwa. Rozwój gospodarczy tworzy miejsca pracy, stoi u podstawy kreowania dochodów przedsiębiorców, sektora publicznego i wzrostu zasobności społeczeństwa. Bez

¹ Zob. Commission Communication, *First progress report on economic and social cohesion*, Brussels, 30.01.2002 r.

² *Standardy urbanistyczne*, IGPIK, Warszawa 1998.

³ B. Gruchman, F. Walk, E. Nowińska, *Strategie rozwoju lokalnego na przykładzie gmin pogranicza polsko-niemieckiego*, Poznań 2000, s. 66.

wzrostu zasobności trudno jest kreować rozwój lokalny. Rozwój w sferze gospodarczej tworzy podstawy do inicjowania, pobudzania i trwania procesów rozwojowych we wszystkich dziedzinach życia społecznego i gospodarczego⁴.

2. System programowania i planowania lokalnego

Warunkiem harmonijnego funkcjonowania i rozwoju regionu, subregionu lub mikroregionu jest wykorzystanie w procesie decyzyjnym systemu programowania i lokalnego planowania. Zapewnia on wyeliminowanie wielu sprzecznych, różnokierunkowych działań oraz koncentrację wysiłków i środków na osiągnięcie wybranych celów. Proces programowania i planowania lokalnego powinien mieć twórczy i koncepcyjny charakter. Dzięki temu możliwe jest aktywne kształtowanie rzeczywistości w wymiarach gospodarczym, społecznym, infrastrukturalnym, ekologicznym i przestrzennym. Proces ten pełni następujące funkcje:

1. Umożliwia rozpoznanie teraźniejszych i przyszłych warunków działania, barier i możliwości rozwojowych oraz przestrzennie zróżnicowanej sytuacji społeczno-gospodarczej.
2. Pozwala na projektowanie pożądanej przyszłości i wyznaczenie dróg prowadzących do jej osiągnięcia.
3. Umożliwia koordynację w czasie i przestrzeni zamierzeń polityki regionalnej.
4. Ułatwia kontrolę, przez organy samorządu terytorialnego, prowadzonej działalności i stopnia realizacji zamierzeń rozwojowych.

Programowanie oraz regionalne i lokalne planowanie są ważnymi elementami w tworzeniu strategii rozwoju, której głównym celem jest dążenie do możliwie jak najlepszych walorów użytkowych, zarówno prowadzenia działalności gospodarczej, jak i zamieszkania, pracy, obsługi i środowiska naturalnego. Strategia jest jakościową koncepcją przyszłości, zbiorem celów i zadań oraz głównych przedsięwzięć organizacyjnych w powiązaniu z zasobami, układem decyzji i ukierunkowaniem wysiłków na jej realizację. Strategia jest więc koncepcją poprzedzającą działanie, opracowywaną przed działaniem, do którego się odnosi⁵. Strategia rozwoju regionu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów

⁴ M. Dylewski, *Finansowe aspekty kreowania rozwoju lokalnego na przykładzie powiatu. Region 2002*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2002, s. 239–240.

⁵ A. Potoczek, *Zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym*, Dom Organizatora, Toruń 2001, s. 151.

przez sterowanie jego rozwojem. Jest ona wyrazem zintegrowanego planowania społecznego, gospodarczego, ekologicznego i przestrzennego. Wyznaczanie celów rozwoju wymaga:

- osiągnięcia zgody na ocenę stanu istniejącego,
- wydobycia problemów zarówno społecznych, gospodarczych, jak i występujących w środowisku przyrodniczym i infrastrukturze społecznej,
- określenia zagrożeń obiektywnych i istniejących szans, których wykorzystanie jest uznawane⁶.

Potrzebne jest więc nowe podejście do problemów zarządzania danym obszarem, zarządzania, które umożliwi sterowanie rozwojem w sytuacji niepewności i ryzyka, które pozwala na podnoszenie konkurencyjności danego obszaru. Wymogi takie spełnia zarządzanie strategiczne, które musi być aktywne i nastawione na poszukiwanie nowych rozwiązań organizacyjnych, strukturalnych, ekonomiczno-finansowych oraz planistycznych. Podstawą do tego typu działań powinna być strategia rozwoju, a proces jej tworzenia winien być możliwie zobiektywizowany, należy więc wykorzystywać do niego procedury, analizy, oceny i prognozy oraz metody, zarówno ilościowe, jak i jakościowe, opisujące otaczającą nas rzeczywistość.

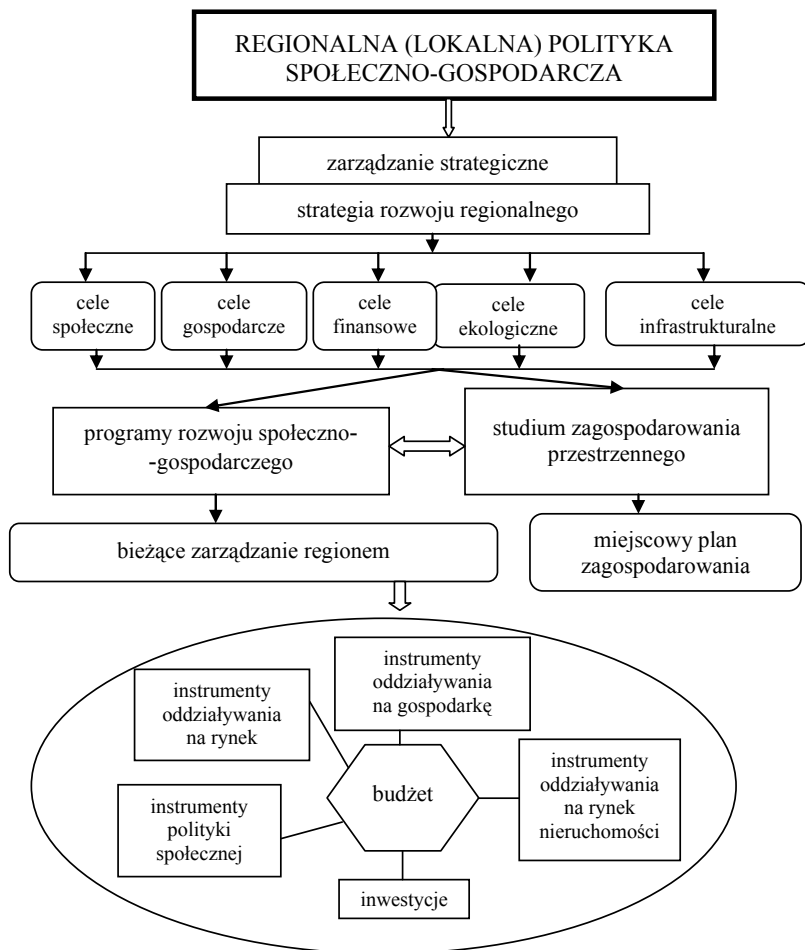
Brak takiego sposobu myślenia o przyszłości, często wręcz niechęci, wynika z wielu subiektywnych i obiektywnych przyczyn. Jest ich wiele. Każda ma swoje znaczenie praktyczne. Nie wymieniając ich wszystkich i nie umniejszając ich znaczenia, pragnę zwrócić uwagę na niektóre z nich, szczególnie te, które stanowią zasadnicze tło artykułu.

Zaliczyć do nich należy:

- brak znajomości oraz wykorzystania w działaniu zobiektywizowanych metod poznania własnego obszaru i otoczenia oraz zmian dokonujących się w nim,
- nieznaną nową, skuteczniejszą metodą diagnozy, analizy i planowania perspektywnego,
- niestabilność rozwiązań systemowych, zarówno w zakresie formalnoprawnym, jak i finansowania zadań samorządu terytorialnego,

⁶ J. Bobiński, E. Mzyk, T. Topczewska, M. Trojanek, E. Wysocka, *Strategia i polityka rozwoju gmin i województw – podstawy metodologiczne*, Zachodnie Centrum Organizacji, Warszawa–Poznań–Zielona Góra 1996, s. 12.

- brak wypracowanych i sprawdzonych procedur oraz metod opracowania i realizacji strategii,
- brak wykwalifikowanej kadry w zakresie tworzenia i realizacji strategii rozwoju.

Rys. 1. Polityka społeczno-gospodarcza na szczeblu samorządu

Źródło: opracowanie własne.

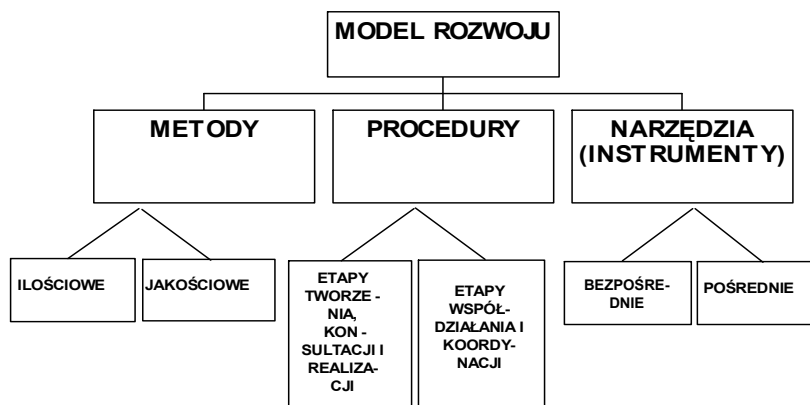
3. Modelowanie rozwoju gminy

Metodyka sporządzania regionalnych i lokalnych strategii rozwoju jest wciąż doskonała, ich treści i formy ulegają ciągłym zmianom. Jednakże, co jest niezwykle istotne i ważne, w odróżnieniu od praktyki Unii Europejskiej w Polsce nie ma, jak dotąd, regulacji prawnych ani oficjalnych wytycznych dotyczących sposobów sporządzania dokumentów programowych w skali krajowej, regionalnej i lokalnej.

Tworzenie modelu rozwoju lokalnego obejmuje zasadniczo trzy elementy – procedury, metody i narzędzia (instrumenty). Proces ten przedstawiono na rysunku 2.

Procedury należy rozważać jako:

1. Element zewnętrzny wynikający z konieczności koordynacji strategii powstających na poszczególnych szczeblach samorządu terytorialnego oraz w skali całego kraju.
2. Element wewnętrznej organizacji procesu tworzenia i realizacji strategii.

Rys. 2. Model rozwoju regionalnego i lokalnego

Źródło: opracowanie własne.

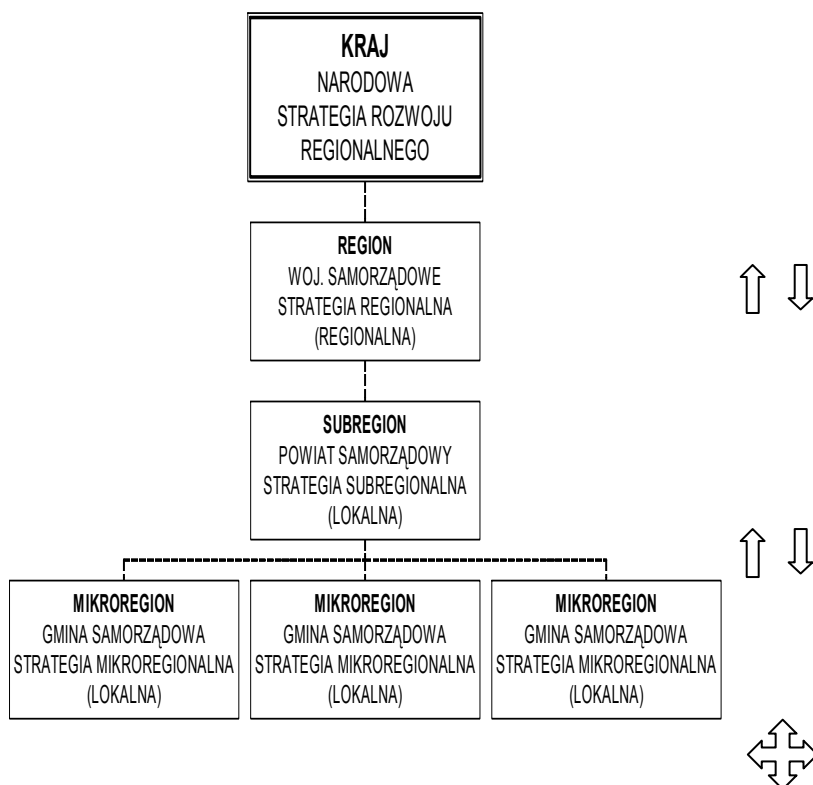
Element zewnętrzny (koordynacja zewnętrzna)

W nowych warunkach ustrojowych w Polsce przy sporządzaniu strategii rozwoju na czterech szczeblach władzy publicznej nie istnieje w zasadzie pro-

cedura koordynacji i uzgadniania założeń, celów, priorytetów i zadań rozwojowych. Należy taką procedurę stworzyć, powinno w niej być uwzględnione, że szczebel niższego rzędu ma uwzględniać ogólne założenia strategii szczebla wyższego. Do koordynacji można wykorzystać metodę czółenkową, w której spoiwem wymuszającym określone zachowania w tym zakresie powinny być środki publiczne, jakie przeznaczamy na rozwój (rysunek 3).

Element wewnętrzny (organizacja procesu tworzenia i realizacji strategii)

Proces ten został przedstawiony na rysunku 4.

Rys. 3. Struktura autonomicznych podmiotów kształtujących strategię społeczno-gospodarczą kraju

Źródło: opracowanie własne.

Metody budowy strategii można podzielić na ilościowe i jakościowe. **Metody ilościowe** dominują w zasadzie w **fazie rozpoznania**, której zadaniem jest ocena i analiza stanu istniejącego. Badania pozwalają na dokonanie oceny potencjału ekonomicznego danego obszaru. Do tego celu wykorzystać można badania oparte na tak zwanym wskaźniku syntetycznym, którego konstrukcja nawiązuje do metody odległości taksonomicznej od wzorca⁷. Znormalizowane wartości analizowanych cech parametrów oblicza się według wzoru:

$$Z = \frac{X - \bar{X}}{S},$$

gdzie:

- Z – wartość znormalizowana,
- X – wartość analizowanego parametru,
- \bar{X} – średnia analizowanego parametru dla danego obszaru,
- S – odchylenie standardowe.

4. Ocena potencjału – mierniki i metody

Spotykamy różne typy mierników rozwoju regionów. Ich liczba opisywana przez różnych badaczy waha się od kilku do kilkunastu. Wyróżnia się dwa rodzaje mierników⁸:

- **podstawowe**, ilustrujące wartości bezwzględne różnych zjawisk i procesów ekonomicznych i społecznych, na przykład liczba ludności, liczba zatrudnionych w przemyśle,
- **relatywne**, wyrażające stosunek wyróżnionych wartości względem innych wybranych wartości ekonomicznych, na przykład udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności, liczba zatrudnionych w przemyśle na sto.

W doborze mierników rozwoju regionów należy się kierować trzema przesłankami. Po pierwsze – aby wyrażały one podstawowe treści i strony rozwoju regionalnego, po drugie – aby nadmiernie nie mnożyć ich liczby, i po trzecie – by były ze sobą wzajemnie powiązane, czyli tworzyły pewien system. Podstawą

⁷ Por. J. Dębski, *Lokalne bieguny wzrostu w Polsce na przełomie XX I XXI wieku*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku, Białystok 2002, s. 117.

⁸ J. Koźmiński, E. Wysocka, *Strategia rozwoju lokalnego po reformie administracyjnej państwa*, Difin, Warszawa 2000, s. 63.

tego systemu powinna być nadrzędność czynnika ludzkiego. Ludność regionu jest twórcą jego rozwoju, a zarazem celem wszelkiej działalności na rzecz jego rozwoju. Oprócz wskaźników demograficznych i społecznych należy także ująć mierniki określające potencjał gospodarczy, infrastrukturę techniczną oraz wiele tak zwanych mierników uzupełniających, obejmujących wybrane dziedziny gospodarki i zagospodarowania przestrzennego regionów⁹.

Z punktu widzenia **możliwości skwantyfikowania mierników** można je podzielić na pięć grup¹⁰:

- mierzalne w jednostkach fizycznych (zaludnienie, liczba pracujących, bezrobotnych, podmiotów gospodarczych itp.),
- dające się wyrazić w ujęciu finansowym (wynagrodzenia, wartość środków trwałych, wartość inwestycji itp.),
- dające się wymierzyć w miarach technicznych, jednak nie dające się wycenić, na przykład odległość od granicy państwa, natężenie hałasu, poziom zanieczyszczenia wód i powietrza atmosferycznego,
- niemierzalne, jednak dające się zidentyfikować – można za ich pomocą jednoznacznie i obiektywnie wyróżnić sytuacje lepsze i gorsze, na przykład z punktu widzenia zdrowia mieszkańców,
- niemierzalne i identyfikowane na podstawie subiektywnych odczuć (na przykład walory estetyczne i krajobrazowe).

Na potrzeby badań przyjąć można pięć grup wskaźników dotyczących następujących obszarów:

1. Obszar infrastruktury technicznej
2. Obszar infrastruktury społecznej
3. Obszar sfery gospodarczej i demograficznej
4. Obszar turystyki i rolnictwa
5. Obszar finansowy.

Poszczególnym wskaźnikom w danej grupie nadać należy różne wagi w zależności od ich znaczenia w rozwoju gospodarczym, a następnie dla każdego z tych obszarów obliczyć wskaźnik syntetyczny (subagregat opisujący dany obszar) według wzoru:

⁹ Z. Szymła, *Determinanty rozwoju regionalnego*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2000, s. 39.

¹⁰ M. Obrębalski, *Rozwój regionalny – identyfikacja, pomiar i ocena*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 939, Wrocław 2002, s. 13.

$$W_{Z_o} = \frac{\sum_{i=1}^n Z_i \cdot w_i}{\sum_{i=1}^n w_i},$$

gdzie:

W_{Z_o} – wskaźnik syntetyczny dla danego obszaru (subagregat),

Z_i – wartość znormalizowana i -tej cechy,

w_i – waga danej cechy.

Na podstawie wskaźników syntetycznych dla poszczególnych obszarów należy wyliczyć dla danej gminy jeden zagregowany wskaźnik syntetyczny stanowiący średnią ważoną wskaźników dla poszczególnych obszarów według wzoru:

$$W_z = \sum_{i=1}^n W_{Z_o} \cdot w_i,$$

gdzie:

W_i – waga dla danego obszaru danych,

n – liczba obszarów.

Wykorzystując metodę odległości taksonomicznej od wzorca dla poszczególnych lat (lata 1994–2002), można zaobserwować pogłębianie się dysproporcji w rozwoju poszczególnych gmin. Badania przeprowadzone dla gmin powiatu kamieńskiego wykazały, że zagregowany wskaźnik dla najsilniejszej gminy zwiększył się z 1,419 do 3,850, natomiast dla najsłabszej zmniejszył się z -1,232 do -2,324.

Istotnym problemem jest znaczenie i wpływ poszczególnych wskaźników na tempo rozwoju, tak by nadanie im wag nie było procesem subiektywnym, a decyzją opartą na wzajemnych związkach i zależnościach poszczególnych czynników. Wymaga to zbadania wzajemnych korelacji między poszczególnymi czynnikami a przyjętą miarą rozwoju. W przypadku gospodarki lokalnej nastrożają to spore problemy z uwagi na fakt, że w skali lokalnej nie dysponu-

jemy wystarczająco syntetyczną miarą rozwoju (w skali lokalnej nie ma praktycznych możliwości dysponowania produktem lokalnym brutto). W opinii autora artykułu rolę tę mogą odgrywać dochody własne netto gmin (dochody ogółem – subwencje – dotacje). Do głównych pozycji tych dochodów zalicza się: podatek od nieruchomości i rolny oraz udział w podatkach dochodowych. Pozycje te stanowią blisko 60% dochodów własnych netto ogółem gmin.

Należy również rozstrzygnąć następujące problemy:

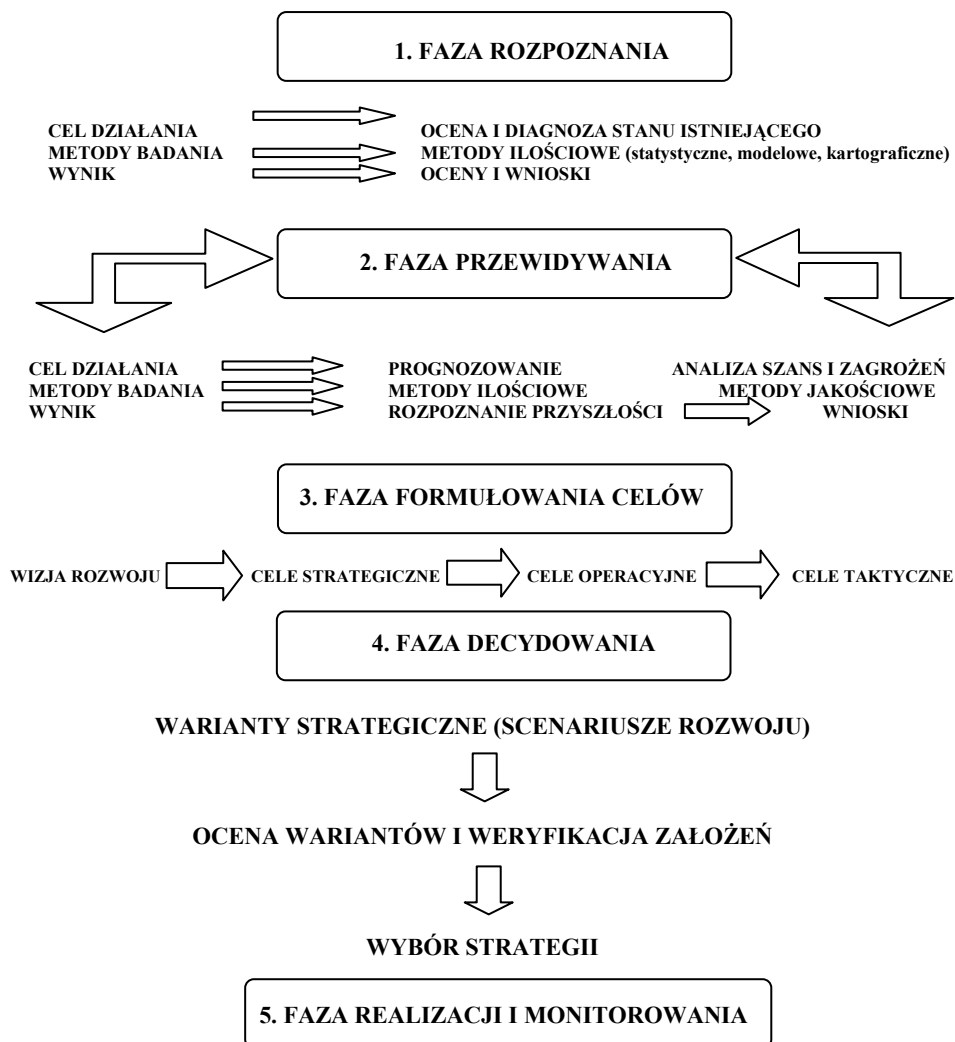
1. Jaki jest wpływ, jaka jest korelacja poszczególnych wskaźników z przyjętą miarą rozwoju? Innymi słowy, jakie czynniki i w jakim stopniu wpływają na rozwój poszczególnych gmin?
2. Jak osiągnięte wyniki pozwalają na grupowanie gmin i przyjęcie odpowiedniego do tego modelu rozwoju?

W **fazie przewidywania** wykorzystać można zarówno **metody ilościowe**, jak i **jakościowe**. Wśród metod jakościowych najczęściej wykorzystywana jest metoda SWOT. Na tym etapie tworzenia strategii uzupełnieniem dla metod jakościowych mogą być metody ilościowe, zwłaszcza takie, które pozwalają na budowę modelu maksymalizującego funkcję celu, jaką w naszym wypadku są dochody własne netto.

f. celu \longrightarrow maksymalizacja dochodu własnego netto

Faza formułowania celów i faza decydowania, która bazuje lub – która powinna wynikać z ustaleń faz rozpoznania i przewidywania, jest procesem podejmowania decyzji politycznych. Tym samym trafność i poprawność ostatecznych celów i zadań rozwojowych zależy w dużej mierze od mądrości i przygotowania merytorycznego osób zasiadających w organach stanowiących jednostki samorządu terytorialnego.

Bardzo ważnym elementem każdej tworzonej strategii rozwoju lokalnego jest rozpoznanie, diagnoza aktualnej sytuacji oraz – na podstawie przewidywania przebiegu – prognozy danych zjawisk, analiza możliwości i szans rozwoju danego obszaru. Wypracowanie w tym zakresie właściwych metod i procedur postępowania stanowi istotny czynnik skuteczności zarządzania strategicznego na szczeblu lokalnym. Elementy te są również ważnym czynnikiem opracowania różnych wariantów rozwoju i formułowania modeli rozwoju. Cele, zadania i przedsięwzięcia rozwojowe należy skorelować z możliwościami finansowymi danej gminy. Z uwagi na ograniczone ramy artykułu problematyka ta nie została omówiona i może być poruszona w odrębnym artykule.

Rys. 4. Fazy i metody tworzenia strat

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Tylko tak rozumiane kompleksowe działanie w zakresie długofalowej polityki gospodarczej, obejmujące przygotowanie strategii rozwoju i długofalowe planowanie finansowe, pozwala na skuteczną realizację wieloletnich progra-

mów rozwoju i przedsięwzięć inwestycyjnych, a tym samym osiągnięcie zamierzonych celów strategicznych rozwoju samorządu terytorialnego.

W procesie podejmowania decyzji rozwojowych należy wykorzystać zobiektywizowane metody analizy i oceny sytuacji społeczno-gospodarczej regionu oraz rozpoznania przyszłych stanów i uwarunkowań. Celem tych działań winna być ocena potencjału ekonomicznego i finansowego gminy, będąca punktem wyjścia decyzji określających kierunek i zakres działań rozwojowych oraz wyznaczenia skutecznych instrumentów realizacji przyjętych zamierzeń.

COMMUNE'S ECONOMIC POTENTIAL AND LOCAL DEVELOPMENT MODELLING

Summary

The article covers a problem of local development modelling. The necessary condition under which the implementation of this process is the most effective, is the utilization of objective methods and measures of analysis and evaluation of local economic potential. Only such a complex activity, comprising a long-term economic policy encompassing a development strategy preparation and a long-term financial planning, enables to implement multi-year development programs and investment projects, and thus allows to achieve the established strategic aims of municipalities' development.

Translated by Włodzimierz Zasadzki